

ปัจจัยความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 THE RELATION SHIP FACTOR AFFECTING VISIONARY LEADERSHIP FOR BASIC SCHOOL ADMINISTRATORS LUMPHUN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์,
Pimparit Tiangpak

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย
Faculty of Art Educational Administration Program, Krirk University Thailand

Received: December 01, 2025 Revised: December 11, 2025 Accepted: December 31, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์ และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1, 2) ศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1, 3) ศึกษาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์กับความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ปีการศึกษา 2567 ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 คน และครูผู้สอน จำนวน 295 คน รวมเป็น 324 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรปัจจัยด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์ และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) โดยรวมปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ใน

ระดับสูง คือปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์กับตัวแปรปัจจัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ อยู่ในระดับสูง ($r = .672$) รองลงมาคือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยความคิดสร้างสรรค์กับตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .529$) และความสัมพันธ์ของปัจจัยความคิดสร้างสรรค์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .270$) โดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) อำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 พบว่า มีตัวแปรที่สามารถอธิบายความผันแปรที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 2 องค์ประกอบ คือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และความคิดสร้างสรรค์ (Creative) ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรที่มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมได้ร้อยละ 97.00 ($R^2 = 0.978$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ผู้นำการเปลี่ยนแปลง; ความคิดสร้างสรรค์; ความฉลาดทางอารมณ์; ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ

Abstract

This research aims to 1) to study Change Leaders and Academic leadership Creativity Emotional Intelligence And Visionary Leadership of school Administrators Under the office of Lamphun Primary Educational Service Area 1 2) to Study the Relationship between the Leaders of Change and Academic Leadership Creativity Emotional Intelligence and Visionary Leadership of school Administrators Under the office of Lamphun Primary Educational Service Area 1 3) to Create Predictive Equations caused by change leaders and academic leadership Creative thinking and Emotional intelligence affecting the visionary leadership of school Administrators Under the Office of Lamphun Primary Educational Service Area 1. The Sample size was School Administrators and teachers Under the Office of Lamphun Primary Educational Service Area 1 Academic year 2018, 95% confidence The sample group of 29 school administrators and 295 teachers, totaling 324 by specifying the size of the sample group from Kreggie and Morgan's finished table Then, randomly selected stratified samples and easily randomized by lottery methods Statistics used in data analysis was percentage, arithmetic mean standard deviation Pearson's correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis the research instrument was 5-level estimation scale with a reliability of 0.96.

The research found that 1) Analysis results and standard deviations Of the variables of leadership change and academic leadership factors creativity Emotional Intelligence And visionary leadership of school administrators Overall, it was found that was at A high level When considering each aspect, it was found that the highest mean value was the vision-

oriented leadership at a high level Followed by transformational leadership of school administrators (Leadership) with a high average 2) Overall, factors with high correlation coefficients was the emotional intelligence factor and the visionary leadership factor variable At a high level ($r = .672$) Followed by the relationship between creative factor variables and emotional intelligence variables at a moderate level ($r = .529$) And the relationship of creative factors and visionary leadership at a moderate level ($r = .270$) All factors are related to the visionary leadership of school administrators in a positive way. With statistical significance at the level of .01 and 3) Predictive power of factors affecting vision leadership levels of school administrators Under the office of Lamphun Primary Educational Service Area 1 Found that there were variables that could explain the variables that influenced the visionary leadership of school administrators There are 2 elements change leaders and leadership and creative. Which can explain the variation affecting the visionary leadership of school administrators by a total of 97.00 percent ($R_2 = 0.978$) with statistical significance at .01 level

Keywords: Transformational leadership; creativity; emotional intelligence; visionary academic leadership.

บทนำ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง(transformational leadership) จะกว้างครอบคลุมแนวคิดของภาวะผู้นำเชิงบารมี (charismatic leadership) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ (visionary leadership) รวมทั้งภาวะผู้นำเชิงวัฒนธรรม (cultural leadership) จากทัศนะนักวิชาการหลายๆท่านต่างก็มีแนวคิดที่สอดคล้องกันนั่นคือผู้นำจะตระหนักถึงการสร้างวิสัยทัศน์ที่แหลมคมเป็นวิสัยทัศน์ที่อธิบายให้เห็นว่าองค์การในอนาคตมีลักษณะจะมีการเจริญเติบโตลักษณะใดและมีสภาพที่ดีขึ้นจากปัจจุบันอย่างไรองค์การที่ประสบความสำเร็จทุกองค์การล้วนมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (ณัฐวุฒิ เติมียสุวรรณ, 2550)

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการหมายถึงความสามารถของผู้นำในการรู้จักและเข้าใจสภาพการณ์ขององค์การเป็นอย่างดีสามารถกำหนดบทบาทและทิศทางขององค์การได้อย่างชัดเจนรวมถึงขยายความคิดให้คนยอมรับและปรับเปลี่ยนให้คนอื่นช่วยทำให้กำลังใจกับทุกคนและบันทึกงานไว้และเผยแพร่อย่างกว้างขวาง (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2553)

ภาวะเชิงวิสัยทัศน์หมายถึงการนำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์ซึ่งผู้นำระดับสูงควรกำหนดทิศทางสร้างค่านิยมมุ่งเน้นอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมมีการตั้งความคาดหวังไว้ระดับสูงกำหนดกลยุทธ์ระบบงานวิธีการสู่ความเป็นเลิศซึ่งนำกิจกรรมต่างๆและการตัดสินใจขององค์กรมีการกระตุ้นจิตใจและสนับสนุนเจ้าหน้าที่ทุกคนมีส่วนร่วมพัฒนาและเรียนรู้สร้างนวัตกรรมและใช้ความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำใช้เป็นฐานในการปฏิบัติงานที่ตน

รับผิดชอบ เป็นพลังที่สร้างคุณค่า ความมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ของการทำงานในองค์กร (อนุวัฒน์ ศุภชุตีกุล, 2551)

แนวคิดภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการได้ถูกพัฒนาจากแนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่ง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง(transformational leadership) จะกว้างครอบคลุมแนวคิดของภาวะผู้นำเชิงบารมี (charismatic leadership) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ (visionary leadership) รวมทั้งภาวะผู้นำเชิงวัฒนธรรม(cultural leadership) จากทัศนะนักวิชาการหลายๆท่านต่างก็มีแนวคิดที่สอดคล้องกันนั่นคือผู้นำจะตระหนักถึงการสร้างวิสัยทัศน์ที่แหลมคมเป็นวิสัยทัศน์ที่อธิบายให้เห็นว่าองค์กรในอนาคตมีลักษณะมีการเจริญเติบโตลักษณะใดและมีสภาพที่ดีขึ้นจากปัจจุบันอย่างไรองค์กรที่ประสบความสำเร็จขององค์กรล้วนมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (ณัฐวุฒิ เตมียสุวรรณ, 2550)

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการหมายถึงความสามารถของผู้นำในการรู้จักและเข้าใจสภาพการณ์ขององค์กรเป็นอย่างดีสามารถกำหนดบทบาทและทิศทางขององค์กรได้อย่างชัดเจนรวมถึงขยายความคิดให้คนยอมรับและปรับเปลี่ยนให้คนอื่นช่วยทำให้กำลังใจกับทุกคนและบันทึกงานไว้และเผยแพร่อย่างกว้างขวาง อนุวัฒน์ ศุภชุตีกุล (2551) กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการหมายถึงการนำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์ซึ่งผู้นำระดับสูงควรกำหนดทิศทางสร้างค่านิยมที่มุ่งเน้นอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมมีการตั้งความคาดหวังไว้ระดับสูงกำหนดกลยุทธ์ระบบงานวิธีการสู่ความเป็นเลิศชั้นนำกิจกรรมต่างๆและการตัดสินใจขององค์กรมีการกระตุ้นจิตใจและสนับสนุนเจ้าหน้าที่ทุกคนมีส่วนร่วมพัฒนาและเรียนรู้สร้างนวัตกรรมและใช้ความคิดสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำใช้เป็นฐานในการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ เป็นพลังที่สร้างคุณค่า ความมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ของการทำงานในองค์กร (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2553)

คำถามการวิจัย

1. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์ และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 เป็นอย่างไร

2. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 . มีความสัมพันธ์หรือไม่ อย่างไร

3. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์กับปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ อย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์ และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1
3. เพื่อศึกษาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์กับปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก
2. ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิดสร้างสรรค์กับปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ อย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ หมายถึง การนำองค์การอย่างมีวิสัยทัศน์ ซึ่งผู้นำระดับสูงควรกำหนดทิศทาง สร้างค่านิยม ที่มุ่งเน้นอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมมีการตั้งความคาดหวังไว้ระดับสูง กำหนดกลยุทธ์ ระบบงาน วิธีการ สู่ความเป็นเลิศ ชี้นำกิจกรรมต่างๆ และการตัดสินใจขององค์กร มีการกระตุ้น จูงใจ และสนับสนุนเจ้าหน้าที่ทุกคนมีส่วนร่วมพัฒนาและเรียนรู้ สร้างนวัตกรรมและใช้ความคิดสร้างสรรค์ (อนุกวัฒน์ ศุภชุตินกุล, 2551)

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการสร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์ในอนาคตขององค์การ โดยชี้ให้เห็นว่าองค์การจะเจริญเติบโตและมีสภาพที่ดีขึ้นจากปัจจุบันอย่างน่าเชื่อถือ น่าสนใจ และมีความเป็นไปได้จริงวิสัยทัศน์เช่นนี้หากได้รับการเลือกและปฏิบัติอย่างเหมาะสม จะเป็นพลังขับเคลื่อนต่อการสร้างอนาคตขององค์การ ซึ่งในกระบวนการนี้ ทักษะ พรสวรรค์และทรัพยากรจะถูกนำมาใช้ไปอย่างเต็มที่เพื่อทำให้วิสัยทัศน์ปรากฏเป็นจริง (Robbin, 2003)

สิ่งที่ผู้นำต้องปฏิบัติ คือ ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังผู้ตาม ผู้นำจะต้องมีความสม่ำเสมอมากกว่าการเอาแต่อารมณ์สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤตผู้นำเป็นผู้ที่ไวใจได้ว่าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง ผู้นำจะเป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีจริยธรรมสูง หลีกเลี่ยงที่จะใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน แต่จะประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม และผู้นำจะต้องแสดงการอุทิศตัว

หรือความผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้นำจะแสดงความเชื่อมั่นและแสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามมองข้ามผลประโยชน์ของตน เพื่อวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์การรวมทั้งกระตุ้นผู้ตามให้มีความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงผู้นำต้องมีบทบาทในการพัฒนาวิสัยทัศน์ที่จะนำทางเป้าประสงค์ขององค์การและวิสัยทัศน์ปฏิบัติการณ์มีการติดต่อวิสัยทัศน์ และสื่อสารความหมายให้ชัดเจน ทำให้เกิดจิตวิญญาณแห่งการเป็นทีม (team spirit) ความกระตือรือร้นการมองโลกในแง่ดี ความผูกพันต่อเป้าประสงค์ วิสัยทัศน์ร่วมและการเชื่อมต่อภายในกลุ่มงานและองค์การซึ่งประกอบด้วย การติดต่อสื่อสารวิสัยทัศน์ใช้สัญลักษณ์ที่จะเน้นย้ำความพยายามของผู้ตามและการเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่เหมาะสม (Bass & Avolio (1994) cited in Bass & Riggio, 2006)

คุณลักษณะและพฤติกรรมของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการต้องมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย กำหนดสาระตามเป้าหมาย และกำหนดวิธีการตามเป้าหมายและสาระนั้น ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์จึงต้องมีความเก่ง รอบรู้ มีวิธีการพร้อมกันไป ไม่ใช่ชำนาญเฉพาะวิธีการบริหารแต่ขาดความรู้ในทิศทางหรือวิสัยทัศน์ สามารถแยกเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการที่สำคัญ ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ (formulating) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (articulating) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (implementing) และการเป็นแบบอย่างที่ดี (role model) (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2553)

ปัจจัยด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ผู้นำองค์การทุกประเภทมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังปรับเปลี่ยนหรือเสริมสร้างบุคลากรในองค์กรนั้น ๆ ดังที่ พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงถึงความสามารถบริหารจัดการเพื่อนำสถานศึกษาไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยการสร้างแรงดลใจ จูงใจและเป็นผู้นำในกิจกรรมที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย ปัจจุบันมีการปฏิรูปการศึกษาในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ส่งผลให้สถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมีความอิสระในการบริหารจัดการและปฏิบัติงานที่ชัดเจนยิ่งกว่าเดิม ภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากรวมถึงคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดขอนแก่น (Leithwood & Jantzi, 2000)

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยศึกษาครั้งนี้ ได้ศึกษาตามทฤษฎีของเบส (Bass, 1985) ดังที่ได้กล่าวไว้ในส่วนทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ (1) การสร้างแรงบันดาลใจ (2) การกระตุ้นทางปัญญา และ (3) การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (4) การกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา (5) การจัดการด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน (6) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวก (Leithwood & Jantzi, 2000)

ปัจจัยด้านความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลพบกับปัญหา อันก่อให้เกิดความคิดการกระทำหรือผลผลิตที่แปลกใหม่ ซึ่งมาจากการรวบรวมความรู้ ประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ (Torrance, 1962)

ความคิดสร้างสรรค์นั้นเกี่ยวกับความคิดใหม่ ๆ ที่ตรงกันข้ามกับความคิดแบบเดิมหรือปฏิกิริยาตอบสนองต่อความคิดของบุคคลอื่น การสร้างสรรค์เป็นการกระทำที่เลือกมาจากประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านมา เพื่อสร้างรูปแบบ (pattern) อย่างใหม่ ความคิดใหม่หรือผลิตผลใหม่และถือว่าทุกคนเกิดมาพร้อมกับมีศักยภาพทางการสร้างสรรค์ซึ่งสามารถพัฒนาได้ในทุกระดับอายุและทุกสาขาวิชาจัดประสบการณ์ให้เหมาะสม (Anderson, 1970)

กล่าวได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมที่เป็นทั้งกระบวนการและผลผลิต ในด้านของกระบวนการ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดที่ซับซ้อนเป็นความสามารถที่จะเห็นความสัมพันธ์ใหม่ๆ ระหว่างวัตถุหรือเหตุการณ์ส่วนในด้านผลผลิตจะพิจารณาการสร้างสรรค์ในรูปของผลิตผลที่แปลกใหม่และมีคุณค่าเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น (Boyd, D., & Bee, H. 2014).

จิตติมา วรณศรี (2550) ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงความสามารถของบุคคลในการคิดการทำให้ใหม่เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยอาศัยการบูรณาการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิม ซึ่งประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิดและความละเอียดลออในการคิด

สรุปความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่แสดงออกถึงความสามารถในการคิด การทำให้ใหม่เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยอาศัยการบูรณาการเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิมประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิดและความละเอียดลออในการคิด

ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์

แนวคิดความฉลาดทางอารมณ์กับการทำงาน(emotional intelligence at work) ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การตระหนักรู้อารมณ์ของตน (know one's emotion) 2) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง(motivating oneself) 3) การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น (recognizing emotion in others) 4) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น (handling relationships) และ การควบคุมอารมณ์ตนเอง (control one 'emotion) (Weisinger,1998)

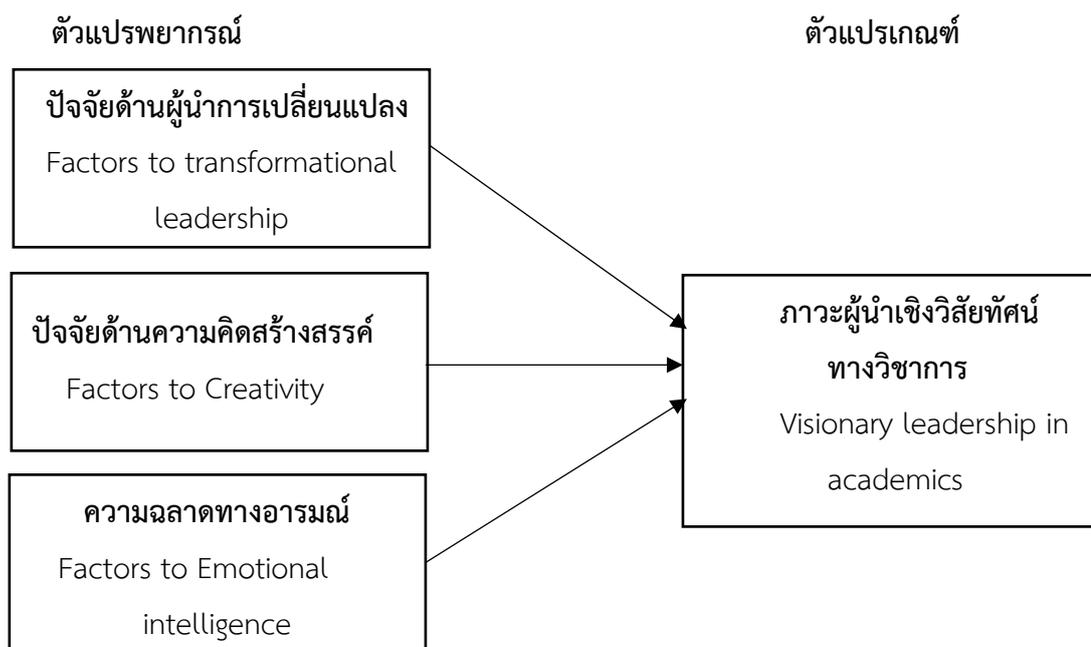
ณัฐวุฒิ เตมียสุวรรณ (2550) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ สามารถแยกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การควบคุมอารมณ์ตนเอง 2) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง 3) เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น 4) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และ 5) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง

ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ สามารถแยกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การควบคุมอารมณ์ตนเอง 2) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง 3) เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น 4) การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และ 5) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (เสาวนิตย์ ทวีสันทนินุกูล, 2550)

สรุปผู้วิจัยจะนำมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นเพื่อกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ ต้องประกอบด้านความฉลาดทางอารมณ์ ที่จะใช้เป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย (conceptual framework) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ 1) การตระหนักรู้อารมณ์ของตน 2) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง 3. การเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น 4. สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น 5) การควบคุมอารมณ์ตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำทางวิชาการ ความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำพูน เขต 1 สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ปีการศึกษา 2567 มีโรงเรียน จำนวน 174 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 174 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,749 คน รวมเป็น 1,923 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ปีการศึกษา 2567 โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ (Krejcie and Morgan, 2570) จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ และสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 324 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งกำหนดประเด็นให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อความคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน หาค่าตรงขึ้น ความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อความซึ่งถือว่าเป็นข้อความที่มีความเหมาะสมที่มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 (ประคอง กรรณสูต, 2542)

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร ครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาล ระดับประถมศึกษา ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลจากการทดลองใช้เครื่องมือ มาคำนวณหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค ปรากฏว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .99 (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ประกอบด้วยแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 ฉบับ ครูผู้สอน จำนวน 295 ฉบับ รวมทั้งสิ้น จำนวน 324 ฉบับ

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

บทสรุปการวิจัย

ตารางที่ 1. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา (Leadership)	3.89	0.53	มาก	3
2.ด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creative)	3.82	0.46	มาก	2
3.ด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotion)	3.73	0.47	มาก	4
4. ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ(Vision)	3.96	0.54	มาก	1
รวม	3.85	0.47	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.85) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ(Vision) อยู่ในระดับมาก(\bar{X} = 3.96) รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา (Leadership)มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก(\bar{X} = 3.89) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotion)อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.73)

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรปัจจัยด้านความคิดสร้างสรรค์

ด้านความคิดสร้างสรรค์	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.ด้านความคิดริเริ่ม	4.18	0.64	มาก	1
2.ด้านความคล่องแคล่วในการคิด	4.17	0.64	มาก	3
3.ด้านความยืดหยุ่นในการคิด	4.11	0.65	มาก	4
4.ด้านความละเอียดลออในการคิด	4.18	0.54	มาก	1
รวม	4.16	0.56	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.16) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือด้านความคิดริเริ่ม และด้านความละเอียดลออในการคิดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.18) รองลงมาคือด้านความคล่องแคล่วในการคิดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.18) และด้านที่มีการมี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความยืดหยุ่นในการคิด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ (\bar{X} = 4.11)

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)ของตัวแปรปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์

ด้านความฉลาดทางอารมณ์	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตน	3.99	0.54	มาก	5
2. ด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง	4.11	0.44	มาก	2
3.การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น	4.14	0.51	มาก	1
4.ด้านการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น	4.11	0.50	มาก	2
5.ด้านการควบคุมอารมณ์ตนเอง	4.09	0.46	มาก	4
รวม	4.09	0.44	มาก	

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ ในการคิด พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.09) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก(\bar{X} =4.14) รองลงมาคือด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง และด้านการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.11) และด้านที่มีการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ (\bar{X} = 3.99)

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ

ด้านการสร้างวิสัยทัศน์	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ด้านการสร้างวิสัยทัศน์	4.40	0.48	มาก	1
ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์	4.04	0.44	มาก	2
ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	3.98	0.47	มาก	3
ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	3.91	0.48	มาก	4
รวม	4.08	0.33	มาก	

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.08) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามากที่สุด คือด้านการสร้างวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.40) รองลงมาคือด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.04) และด้านที่มีการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ (\bar{X} = 3.91)

ตารางที่ 5 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10	X11	X12	X13	X14	X15	totaly
X1	1	.794**	.758**	.634**	.599**	.591**	.603**	.598**	-.026	.566**	.424**	.488**	.191**	.333**	.465**	.828**
X2		1	.839**	.796**	.734**	.689**	.728**	.695**	-.041	.716**	.604**	.668**	.382**	.472**	.570**	.922**
X3			1	.751**	.764**	.594**	.612**	.642**	-.033	.630**	.592**	.587**	.416**	.437**	.613**	.895**
X4				1	.850**	.715**	.735**	.621**	-.030	.746**	.666**	.727**	.418**	.554**	.598**	.907**
X5					1	.657**	.696**	.610**	-.028	.680**	.679**	.666**	.498**	.538**	.604**	.882**
X6						1	.780**	.562**	-.058	.725**	.569**	.674**	.239**	.541**	.428**	.813**
X7							1	.681**	-.046	.793**	.573**	.697**	.276**	.532**	.451**	.794**
X8								1	-.050	.735**	.549**	.688**	.524**	.593**	.686**	.710**
X9									1	-.053	-.005	-.051	-.058	-.031	-.002	-.041
X10										1	.624**	.751**	.376**	.577**	.638**	.776**
X11											1	.752**	.548**	.531**	.652**	.676**
X12												1	.526**	.641**	.684**	.729**
X13													1	.624**	.586**	.411**
X14														1	.598**	.551**
X15															1	.625**

** $P < .01$, $p < 0.05$

จากตารางที่ 5 พบว่า โดยรวมปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง คือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_2) กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ (Y) อยู่ในระดับสูงมาก ($r = .922$) รองลงมาคือ ปัจจัยผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา (X_6) กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ (Y) อยู่ในระดับสูงมาก ($r = 0.907$) และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยปัจจัยผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

(X) กับ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการอยู่ในระดับสูง ($r = .895$) โดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 6 อำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p-value
		B	Std. Error	Beta		
ปัจจัยที่ส่งผล	(Constant)	2.969	.204	-	14.563**	.000
	ด้านความฉลาดทางอารมณ์ X3	0.419	0.070	0.435	5.998**	.000
	ด้านความคิดสร้างสรรค์ X2	-0.137	0.063	-0.157	-2.166*	.031
Constant = 0.204, R = 0.346 ^b , R Square = 0.120, Adjusted R Square = 0.114 Std. Error of the Estimate=.35395, F = 21.750 p = .000						

**= $p < .01$, *= $p < .05$

จากตารางที่ 6 อำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 พบว่า มีตัวแปรที่สามารถอธิบายความผันแปรที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 2 ปัจจัย คือ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ X3 ($B=0.419$, $t=14.563$, $p=.000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, และความคิดสร้างสรรค์ X2 ($B=-0.137$, $t=-2.166$, $p=.031$) ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยสามารถอธิบายความผันแปรที่มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมได้ร้อยละ 11.40 (Adjusted R Square = 0.114) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ เรื่องปัจจัยความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 1. ปัจจัยด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) การสร้างแรงบันดาลใจ 2) การกระตุ้นทางปัญญา 3) การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล 4) การกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา 5) การจัดการด้านหลักสูตรและการสอน 6) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางบวก 2. ความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) ความคิดริเริ่ม 2) ความคล่องแคล่วในการคิด 3) ความยืดหยุ่นในการคิด 4) ความละเอียดลออในการคิด 3. ความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย 1) การตระหนักรู้อารมณ์ของตน 2) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง 3) การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น 4) การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น 5) การควบคุมอารมณ์ตนเอง 4. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลองค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ เป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดี รวมทั้งแสดงออกในลักษณะที่อบอุ่น ให้ความสนใจ มีความจริงใจ มีความเป็นมิตร และหนักแน่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย เทพแสง (2552) กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้นำในการเป็นแบบอย่างที่ดี ได้รับการยอมรับและไว้วางใจ สร้างการยอมรับและความน่าเชื่อถือให้กับบุคลากร มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความเพียรพยายามและมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ เป็นผู้มีจิตใจในด้านการบริการพร้อมปรับปรุงพัฒนาการบริการให้เกิดความประทับใจ เป็นผู้มีความจริงใจจริงใจในการทำงาน ให้ความไว้วางใจในการทำงาน โดยปราศจากการควบคุม ให้อิสระในการทำงาน ให้ความใกล้ชิดกับบุคลากร มีความเป็นกันเอง สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร ดังนั้น การพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดี มีความน่าเชื่อถือ ให้กำลังใจกับทุกคน บทบาทของผู้นำจึงอยู่ที่จิตใจของผู้ร่วมงาน ผู้นำต้องมีความคิดดี เป็นที่ศรัทธาของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ผู้นำต้องดูแลเอาใจใส่ผู้ร่วมงาน

2. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติหลักในการนำไปสู่การวางแผน เพื่อปรับปรุง พัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในอนาคต และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลายเหมาะสมตามสถานการณ์ พร้อมทั้งตอบคำถามหรืออธิบายข้อสงสัยในที่ประชุมได้ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติมา วรรณศรี (2550) กล่าวว่า ผู้บริหารสามารถสร้างความคิดที่เป็นทางเลือกได้จำนวนมาก โดยมีความแตกต่าง หลากหลาย ได้อย่างรวดเร็ว สามารถมองเห็นปัจจัยความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความคิด การกระทำ หรือการสร้างผลผลิตที่แปลกใหม่ ซึ่งมาจากการรวบรวมความรู้และประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ บุคลากรสู่ความคิดใหม่เพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น

3. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ ในการคิด พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามองโลกในแง่ดีของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและสร้างความเชื่อมั่นว่าสามารถอยู่กับสิ่งนั้นได้ สามารถทำได้เพื่อให้เกิดกำลังใจจะสร้างสรรค์ในสิ่งดี มุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ สามารถรับรู้อารมณ์ ความรู้สึก เข้าใจเห็นใจผู้อื่น รู้ช่องทางที่จะโน้มน้าวใจผู้อื่นให้ทำสิ่งที่เราต้องการได้

ทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันอย่างราบรื่น การรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง มีสติอยู่ตลอดเวลา มีพลังเหนือความรู้สึกหรืออารมณ์ที่ไม่ดีเพื่อให้บรรลุและประสบความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวดี เตมียสุวรรณ (2550) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ สามารถแยกเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การควบคุมอารมณ์ตนเอง 2) การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง 3) เข้าใจอารมณ์ผู้อื่น 4) การสร้างปัจจัยความสัมพันธ์กับผู้อื่น และ 5) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง)

4. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการพบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติหลักในการนำไปสู่การวางแผนเพื่อปรับปรุง พัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในอนาคต และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลายเหมาะสมตามสถานการณ์ พร้อมทั้งตอบคำถามหรืออธิบายข้อสงสัยในที่ประชุมได้ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตมา วรณศรี (2550) กล่าวว่า ผู้บริหารสามารถสร้างความคิดที่เป็นทางเลือกได้จำนวนมาก โดยมีความแตกต่าง หลากหลาย ได้อย่างรวดเร็ว สามารถมองเห็นปัจจัยความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความคิด การกระทำ หรือการสร้างผลผลิตที่แปลกใหม่ ซึ่งมาจากการรวบรวมความรู้และประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ บุคลากรสู่ความคิดใหม่เพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น

5. โดยรวมปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง คือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_2) กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ (Y) อยู่ในระดับสูงมาก ($r = .922$) รองลงมาคือ ปัจจัยผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา (X_3) กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการ (Y) อยู่ในระดับสูงมาก ($r = 0.907$) และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยปัจจัยผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (X_4) กับ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการอยู่ในระดับสูง ($r = .895$) โดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีนำความรู้ ประสบการณ์ที่สะสมไว้มาประยุกต์ใช้เพื่อคิดสิ่งใหม่ อาทิ นวัตกรรมใหม่ การเสนอโครงการใหม่และกิจกรรมใหม่ คิดหาวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน คิดเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีความหมาย และมองเห็นวิธีการแก้ปัญหาที่ได้ผลดีต่อหน่วยงานเวลาเกิดเหตุการณ์วิกฤต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zaccaro and Bennis.(2004) ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์นั้น ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต และการสื่อสารให้ผู้อื่นทราบด้วยคำพูด การกระทำ เพื่อทราบถึงวิสัยทัศน์ หรืออนาคตที่เป็นไปได้ นั้น จำเป็นจะต้องสื่อสารให้ผู้อื่นทราบด้วยคำพูดการกระทำเพื่อให้มองเห็นภาพในผลสำเร็จที่ต้องการ ผู้นำจะสร้างความไว้วางใจและให้ความสำคัญกับผู้อื่นมากกว่าตนเอง ซึ่งสามารถแยกเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่สำคัญประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ การสร้างความไว้วางใจ และการให้ความสำคัญกับผู้อื่น 6. อำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 พบว่า มีตัวแปรที่สามารถอธิบายความผันแปรที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวน 2 ปัจจัย คือ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ X_3 ($B=0.419$, $t=14.563$, $p=.000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, และความคิดสร้างสรรค์ X_2 ($B=-0.137$, $t=-2.166$, $p=.031$) ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัย

สามารถอธิบายความผันแปรที่มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมได้ร้อยละ 11.40 (Adjusted R Square = 0.114) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

- จิตติมา วรณศรี. (2550). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณัฐวุฒิ เตมียสุวรรณ. (2550). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตัวแทน เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:วิริยาสาสน์บุรุษย์ ศิริมหาสาคร.
- ประคอง กรรณสุด. (2542). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ ลินลารัตน์. (2553). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย เทพแสง. (2552). *ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์: รูปแบบใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนในทศวรรษหน้า*. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 6(11), 83-95.
- อนุวัฒน์ ศุภชุติกุล. (2551). *การพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล*. กรุงเทพฯ: ดีไซน์.
- Anderson, N.H. (1971) *Integration Theory and Attitude Change*. *Psychological Review*, 78, 171-206. <http://dx.doi.org/10.1037/h0030834>
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (Eds.). (1994). *Improving organizational effectiveness through transformational leadership*. Sage Publications, Inc.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Kahan, Seth. (2002). **Visionary Leadership**. Retrieved May 9, 2010, from
- Leithwood, K. and Jantzi, D. (2000) Principals and Teacher Leadership Effects: **A Replication**. *School Leadership and Management*, 20, 415-434. <https://doi.org/10.1080/713696963>
- Robbins, P. Stephen & Coulter, Mary. (2003). *Management (international edition)*. Upper saddle river, New Jersey: Prentice Hall.
- Sergiovanni, et al. (1999). *Educational governance and administration*. 4th ed. Boston: Allyn and Bacon.